Er det tandpine?

Hvad er forskellene på trigeminusneuralgi, klyngehovedpine og tandpine? Tandlæge Marianne Holst-Knudsen og reservelæge, ph.d. Stine Maarbjerg forklarer hvordan, du selv og lægen kan kende forskel.

Mange mennesker, som får en trigeminusneuralgi eller klyngehovedpine (også kaldet Hortons hovedpine) tror, at de har fået tandpine og henvender derfor sig til tandlægen.

Tandlæger diagnosticerer og behandler tænder, men faktisk er det sådan, at op til 4 ud af 10 som kommer med tandsmerter har sunde tænder. De oplever "bare", at smerten sidder i tænderne!

Det er derfor meget vigtigt, at der bliver lavet en grundig udredning af smerterne, inden der foretages tandlægefaglig behandling. Der er mange eksempler på, at en eller flere tænder først bliver rodbehandlet, så rodspidsamputeret for til sidst at blive trukket ud, uden at de på noget tidspunkt faktisk har fejlet noget.

Patientens fortælling i centrum

Hvordan kan man undgå, at det sker? Her er det vigtigste patientens fortælling om sine symptomer. Det er små men meget vigtige forskelle, som kan give et fingerpeg om, der er tale om "ægte" eller "falske/forklædte" tandsmerter.

Tegn som peger i retning af en tandpine (pulpitis/tandnervebetændelse)

Smerterne er som regel forudgået af en periode, hvor en tand eller sjældnere flere tænder er blevet mere og mere følsomme for temperaturpåvirkninger og eventuelt tygning.

Temperaturfølsomhed

Smerten er en jagende, klar og isnende form, som kommer, når tanden udsættes for for eksempel varme eller kulde. Til at begynde med er smerten kortvarig og stopper, så snart påvirkningen stopper. Når nerven er blevet mere alvorligt syg, bliver smerten "hængende" flere minutter efter, at påvirkningen er stoppet.

Tidligt i forløbet er kulde ofte det mest generende, senere når nerven er blevet rigtig dårlig, reagerer tanden voldsomt over for varme, mens kulde kan lindre smerterne. Tanden vil også ofte være [illegible]over for tygning/tryk eller anden belastning.

Svært at finde den syge tand

Men nogle gange kan det være svært at sige præcis hvilken tand, der er syg. I nogle tilfælde kan det også gøre så ondt, at det er svært at mærke, om det er over-eller underkæben, den sidder i.

Et tip er, at når det er en underkæbetand, så trækker smerten ud i øret. Sidder tanden i overkæben, trækker smerten op mod øjet eller tindingen. Smerten vil aldrig blive udløst af en let berøring af ansigtshuden eller ved tale eller mimik - dette er til gæld meget typisk for trigeminusneuralgi.

Infektioner og infraktioner

Kommer smerten fra kæbeknoglen, som det sker, når tandens nerve er død, og infektionen er ved at brede sig ud i kæbeknoglen for at danne en byld, skifter smerten karakter til pressende og pulserende, og der vil komme en hævelse.

En syg tandnerve vil oftest sidde i en tand med en stor fyldning eller en krone, men også små, næsten usynlige revner, kaldet infraktioner, i ellers sunde tænder kan give adgang for bakterier, så der kan opstå en nervebetændelse kaldet en pulpitis.

Smerter fra en beskadiget nerve

Traumatisk smertefuld trigeminal neuropati opstår, når en nerve beskadiges fysisk ved, at den for eksempel kan blive ramt af en nål ved bedøvelse eller ved operation i det område, den løber igennem.

Smerten opstår ofte kort efter, at nerven beskadiges, men der kan også gå flere måneder. Disse smerter vil være til stede selvom, der bliver lagt en bedøvelse i området, og følsomheden for temperatur og belastning vil ikke være som ved ægte tandpine.

Kort eller konstant smerte

Smerten kan både føles som en kortvarig jagende kraftig smerte, og kan også være mere konstant og føles borende, murrende eller brændende. Nogle oplever, at smerten kan udløses ved berøring eller anden stimulation af huden i ansigtet eller slimhinden i munden.

Ved lægeundersøgelse findes der stort set altid en påvirkning af nerven, som viser sig ved ændret følsomhed for berøring, for eksempel nedsat, øget eller ændret følsomhed for berøring med en vatpind.

Sæt ord på smerterne

Fortæl din behandler, hvordan dine smerter har udviklet sig, og hvad du mærker:

- Startede smerterne efter en tandbehandling?
- Hvordan føles smerterne? Er de jagende, stikkende, murrende, trykkende, brændende, pulserende, kolde, varme?
- Hvad udløser og forværrer smerterne, og hvad lindrer smerterne?
- I hvilket område sidder smerterne?
- Hvornår på dagen kommer smerterne, og hvor længe varer de – et splitsekund, minutter eller timer?
- Hjælper almindelige smertestillende tabletter eller ej?

Find så mange ord du kan for at beskrive, hvad du mærker. Skriv gerne ordene ned, før du kommer til tandlægen eller lægen.

Brug for eksempel en hovedpinedagbog.

Find hovedpinedagbogen her

Senest fagligt opdateret

20.11.2024 af læge, ph.d.-studerende Jacob Worm, Dansk Hovedpinecenter